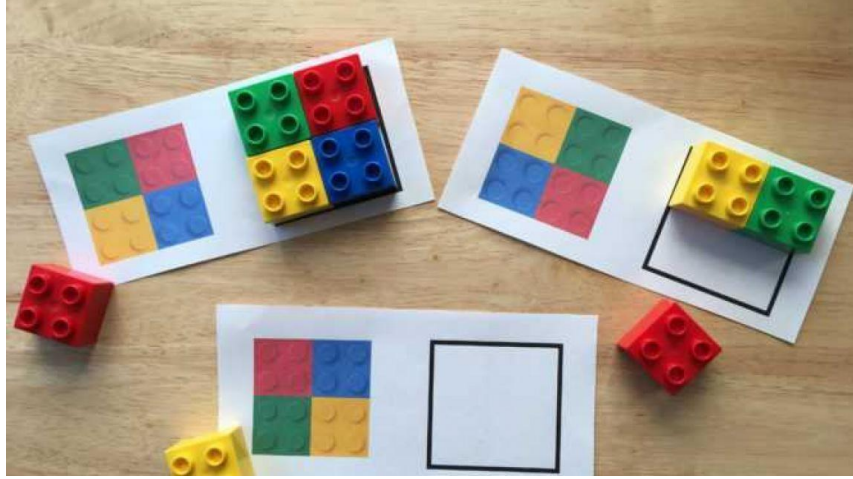

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Birimi

2023 – 2024

OKUL ÖNCESİNDE OYUN

Oyun, kendiliğinden ortaya çıkan, hem bu dünyaya ait, hem de insanın düşlemlerine ait bir etkileşim alanıdır. Oyunun oyun olabilmesi için altın kelime uzmanların “nitelikli zaman” dediklerinin tam tanımı, sahiciliğidir. Kendini oyuna kaptırmadır. Anın içinde oluş, oyuna kendini veriş ve sahiciliktir.

Diğer tanımlarına bakarsak,

- ☐ Çocukların gelişim ve öğrenmesi üzerinde etkili olan, onlara potansiyellerini yansıtmaya fırsatı sağlayan; eğlenceli, yaşama hazırlayan, çocuk için değerli olan, çocuk tarafından yapılan tüm aktivitelerdir.
- ☐ Çocukluk döneminin temel amacıdır.
- ☐ Öğrenme, yaratma, deneyim kazanma, iletişim kurma ve yetişkinliğe hazırlanma aracıdır.
- ☐ Yorgunluk ve sıkıntılardan kurtuluştur.
- ☐ Özgürce ve kendiliğinden yapılan, haz veren, mutluluk kaynağı olan çocuğu geliştiren ve eğlendiren etkinliktir
- ☐ Çocuğun zihinsel yetenekleri kadar, tüm gelişim yüzlerini uyaran, duygularını ve duyularını geliştiren etkinliklerin tümüdür.

Oyun oynamayan bir çocuk, yalnızca çocukluğun eğlencesini kaçırmakla kalmaz, aynı zamanda tam anlamıyla gelişmiş bir yetişkin de olamaz. (Whitley)

Bir çocuğun en önemli ruhsal ihtiyaçlarından biri oyundur. Oyun, çocuğun hayatı anlama yoludur. Oyunlar, çocukları pasif durumdan aktif duruma geçirmeleri nedeniyle diğer öğrenme tekniklerine göre daha etkilidir.

Oyunlar, çocuğun eğlenerek öğrenmesinde ilk basamağı oluşturur. Oyunla eğitimde çocuk, yaparak ve yaşayarak öğrenir. Dokunur, görür, koklar, dinler, tadına bakar ve hisseder. Bütün duyularını kullanır. Böylece daha kalıcı ve doğal bir öğrenme gerçekleşir.

Gelişim aşamaları boyunca gözlem yaptığımızda, başlangıçta çocuğun tek başına oynadığını görürüz. Çocuk kendi kendine oynar, konuşur, zamanla başkalarının oyunlarını izlemeye başlar ve bundan zevk alır. Bu arada iki çocuğu yan yana koyduğumuzda, iki çocuğun aynı materyalle oynadığını, ancak her birinin ayrı ayrı oyunlar kurduğunu – paralel oyun oynadıklarını – aralarında iletişim olmadığını görürüz. Daha sonra çocuk arkadaşıyla oynamaktan mutlu olur. Artık birlikte oynanan oyunlar, iş birliğine dayalı oyunlar çocuğun yaşamında yer alırlar. Bireysel oyundan, kolektif oyuna geçerek çocuk sosyalleşir.

OYUN OYNAMANIN GELİŞİME ETKİLERİ NELERDİR?

Fiziksel İşlevi:

Oyun sırasında çocuğun bazı hareketleri sürekli olarak tekrarlaması onun doğal olarak kas gelişimini hızlandıracaktır. Çocukların yürüme, koşma, atlama, tırmanma, inme, çıkma, fırlatma, yakalama, sıçrama, zıplama, sürükleme, sallanma gibi eylemlerle sürekli hareket halinde olmaları, onların kaba motor gelişimini desteklemekte ve etkilemektedir. İnce motor becerilerini ise küçük boncuklar dizme, küçük materyaller toplama, boyama yapma, kesme ve yırtma gibi oyun sırasındaki çalışmalar geliştirmektedir.

Duygusal İşlevi:

Çocuk oyun yoluyla, gerçek yaşamda kendisini rahatsız eden durumları veya diğer kişilerle paylaşmadığı olumsuz duyguları ifade edebilir ve bu olayları sembolik olarak oyununa yansıtabilir. Çocuk, oyun yoluyla yetişkin baskısından, sıkıntı, üzüntü gibi olumsuz duygularından kurtulur. Kardeşine yönelik saldırganlığını, annesine duyduğu kızgınlığı oyuncak bebeğine yöneltir. Kısa bir süre için de olsa oyunlarında korku, endişe, öfke,

Çocuklar, "Kötü bir gün geçirdim, konuşalım mı?" demezler, "Oynayalım mı?" derler.

kıskançlık gibi duyguları yenmeyi başarır. Oyunun duygularımız üzerinde tedavi edici bir işlevi vardır.

Zihinsel İşlevi:

Oyun; çocuğa çevresini araştırma, objeleri tanıma ve problem çözme imkanı sağlamaktadır. Düşünme, algılama, sıralama, sınıflama, analiz yapma, sentez yapma, değerlendirme, problem çözme gibi zihinsel süreçlerin işleyişinin hızlanmasını, ağırlık, renk, şekil, boyut, hacim, zaman, mekân, soğuk, sıcak gibibirçok kavramların kazanılmasını sağlar.

Oyunun psiko – sosyal işlevi :

Yetişkinin müdahalesine gerek kalmadan, çocuk bazı gerçekleri oyun sırasında öğrenir. Keşfetme, yaratma etkinlikleri ile zihinsel yeteneklerini harekete geçirir. Çaba harcamayı, başladığı işi bitirmeyi ve bundan zevk almayı öğrenir. Kabullenmekte güçlük çektiği kuralları benimser. Deneme – yanılma yoluyla doğruyu bulmayı öğrenir. Ben ve başkası kavramlarını kazanır. İşbirliği, paylaşma, yardımlaşma, yenme ve yenilmeyi yaşayarak öğrenir. Kısaca sosyalleşmeyi başarır. Bu arada çocuk, oyun yoluyla iletişim kurmayı, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi öğrenir.

OYUNCAK SEÇİMİ

Bu konuda oyuncaklara değinmek gerekir. Çocuğun bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimini sağlayan tüm oyun materyali, oyuncak adı altında toplanabilir. Plâstik bir araba da, tahta bloklar da, evdeki terlikler, ormandaki kozalaklar da çocuk için oyun materyalidir.

Ünlü bir eğitimci; “oyuncaklar, hayatın gerçeği ile çocuğun acizliği arasında yer alan deney araçlarıdır. Çocuğun çevresini saran eşyalar, onun boyuna oranla o kadar büyük, yakalama organlarından o kadar uzak, görme çizgisinin de o kadar üstündedirler ki, çocuğun etrafında oyuncaklarla doldurulması gereken boşluk var gibidir,” der. İşte bu boşluğu uygun şekilde doldurmak, yetişkine düşen bir görevdir.

Yetişkin, çocuk için oyun materyali veya oyuncak seçerken, onun yaşını, olgunluk düzeyini, yetenek, ilgi ve isteklerini göz önünde tutmalıdır. Çocuğun yaşına ve olgunluk düzeyine uygun olmayan malzeme çocukta ilgi uyandırmaz. Çocuğun yetenek ve becerilerine uymayan oyuncak çocuğu mutlu etmez. Çocuğun ilgilerine hitap etmeyen malzeme çocuğun dikkatini çekmez. Bu nedenle yetişkin, oyuncak seçimine gitmeden önce çocuğunu çok iyi tanımaya özen göstermelidir. Çocuğun yaş düzeyinin altında olan onun yetenek düzeyine oranla basit ve kolay oyun materyali ona cazip gelmez, ilgisini çekmez.

Çocuğun yaş düzeyinin üstünde olan, onun yeteneklerini zorlayan oyun materyali de, çocukta kırıklık ve mutsuzluk yaratır.

Bu noktaları dikkate alarak yetişkinler;

- Oyunun eğitim aracı olduğunu bilmeli, çocuğa oyun oynaması için fırsat yaratmalı ve malzeme sağlamalı,

- Bireysel oyuna da grup oyununa da zaman ayırmalı,
- Çocuğuna yaşlılarından ve farklı yaştaki çocuklardan oluşan bir oyun çevresi yaratmalı. Bazen yalnız, bazen yaşlıları ile bazen de yetişkinlerle oynamasına izin vermeli.
- Bazen çocuğun oyununa katılmalı, bazen izlemeli,
- Açık hava oyunlarına da, masa başı faaliyetlerine de yer vermeli,
- Çocuğa oyun oynaması için yer göstermeli, buna zaman ayırmalı ve çocuğa bir oyun köşesi yaratmalı.
- Çocuğun oyununu bozmamalı,
- Çocuğun ürettiklerine gereken önemi vermeli,
- Oyun süresini beraberce belirlemeli,
- Bıkkınlığı önlemek için küçüklere az oyuncak vermeli, bunları sık sık değiştirmeli, çok oyuncak vererek çocuğu kararsız kılmamalı,
- Çocuktan yapamadığı bir şeyi istememeli,
- Çocuğun yaptığını devamlı düzeltmemeli, sık sık düzelterek çocuğun zevk ve güvenini sarsmamalı,
- Oyun sırasında emir vermemeli,
- Oyunda soru sormasına fırsat vermeli ve bunları cevaplamalı,
- Deneme yapmasına izin vermeli, sabırlı olmalı,
- Aşırı övmekten kaçınmalı, ölçülü ilgi göstermeli,
- Çocuğun daha küçük yaşta oynadığı oyuncacı ya da kırık oyuncakları ona sormadan atmamalı, “sen artık büyüdün, bu oyuncacı kardeşine ver” diyerek oyuncacı elinden almamalı,
- Oyuncak seçiminde kız-erkek ayrımı yapmamalı, çocuğa oyuncaklarını sıraya koyma alışkanlığını kazandırmak için oyun sepeti yerine, raflardan yararlanmalı, kutuları tercih etmeli,
- Oyuncaklarını paylaşma fırsatı yaratmalı,
- Oyuncak her zaman ödüllendirme aracı olmamalı, oyun ve oyuncacı sadece ödüllendirme aracı olarak kullanmamalı,
- Oyuncak toplama eğitimini vermek isterken, oyun oynama zevkini yok etmemeli,
- Oyuncak seçiminde çocuğu özgür kılmalı, ona sadece rehberlik etmeli,
- Oyuncak seçiminde çocuğun heyecanını paylaşmalı

- Oyunağın sadece satın alınan ve pahalı olan oyuncak olmadığını bilmelidir. Kendisi etrafındaki materyallerden oyuncak yaratmaya gayret etmeli

"Oyunlar en yüksek araştırma şeklidir."

Albert Einstein

